proLékaře.cz | 1.11.2026

3 Prvotné vyšetrenie pacienta a jeho náplň

Emil Martinka

3.1 Vstupné vyšetrenie

Vstupné vyšetrenie zahŕňa zhodnotenie stavu pacienta s cieľom klasifikovať DM, identifikovať jeho prípadné komplikácie, relevantné prítomné komorbidity, zhodnotenie metabolickej kontroly (glykémia, lipidy, kyselina močová), hmotnosti a krvného tlaku. Zhodnotenie predchádzajúcej liečby a vypracovanie komplexného terapeutického plánu (edukácia, režimové a diétne opatrenia, farmakoterapia). Vstupné vyšetrenie sumarizuje tab. 3.1.

Tab. 3.1 | Prvotné vyšetrenie a jeho náplň

anamnéza
vek a okolnosti v čase diagnózy diabetu (napr. akútne ochorenie, stres a pod)
stravovacie návyky
fyzická aktivita
stav výživy a zmeny telesnej hmotnosti
výskyt DM v rodine
nálezy porušenej glukózovej tolerancie v minulosti
prítomnosť iných rizikových faktorov a metabolických ochorení (hypertenzia, dyslipidémia, obezita a pod)
potenciálny výskyt komplikácií súvisiacich s hyperglykémiou (neuropatia, zrak a pod)
iné sprievodné a pridružené ochorenia (kardiovaskulárne, cerebrovaskulárne, endokrinologické, onkologické, urogenitálne, kožné, gastrointestinálne a pod) a ich liečba
u žien gynekologická anamnéza so zameraním na veľkosť plodu a výskyt gestačného DM v minulosti
zhodnotenie obdobia od poslednej kontroly so zameraním na symptómy svedčiace pre dekompenzáciu diabetu (hyperglykémie, hypoglykémie) alebo pre riziko vzniku/zhoršenia komplikácií diabetu a komorbidít (hypertenzia, prírastok hmotnosti, dyslipidémia a pod, napr. ak bol pacient sledovaný pre prediabetes)
hodnoty glykemickej kompenzácie v období od poslednej kontroly (napr. ak bol pacient sledovaný pre prediabetes)
dodržiavanie terapeutických opatrení nastavených pri poslednej kontrole (napr. ak bol pacient sledovaný pre prediabetes)
anamnéza zameraná na výskyt hypoglykémií, ich frekvenciu závažnosť a okolnosti
anamnéza zameraná na výskyt a frekvenciu akútnych komplikácií (diabetická ketoacidóza, hyperosmolárny syndróm bez ketoacidózy)
anamnéza zameraná na výskyt chronických komplikácií DM
fyzikálne vyšetrenia a pomocné vyšetrenia
výška, telesná hmotnosť, BMI, obvod pása
pulz, krvný tlak (v sede, ľahu, stoji)
základné interné klinické vyšetrenie vrátane auskultácie srdca a karotíd
klinické vyšetrenie so zameraním na prítomnosť diabetickej neuropatie:
vyšetrenie povrchovej tlakovej citlivosti Semmes-Weinsteinovým monofilamentom
vyšetrenie vibračnej citlivosti 128 Hz ladičkou, resp. bioteziometrom)
vyšetrenie diskriminačnej citlivosti (ostré/tupé, chladné/teplé)
vyšetrenie povrchovej taktilnej citlivosti pomocou vaty a
vyšetrenie šľachovo-okosticových reflexov (reflex Achillovej šľachy – RAŠ, patelárny reflex) .
vyšetrenia zamerané na autonómnu neuropatiu (Ewingove testy), Neurotest
klinické vyšetrenie so zameraním na postihnutie periférnych ciev (periférne pulzácie, ABI-indexy, Ratschowov test)
klinické vyšetrenie so zameraním na riziko diabetickej nohy (deformity, deformácie, ragády fisúry, otlaky hyperkeratózy, zápalové ložiská, mykotické postihnutie)
vyšetrenie kože, kožných adnex, slizníc a medziprstových priestorov
ostatné pomocné vyšetrenia: EKG a testy na KAN
laboratórne vyšetrenia
glykémia nalačno a postprandiálne (1,5–2 hod po jedle)
glykémia aktuálna, resp. náhodná (ak je klinicky odôvodnené)
krv (štandard): HbA_{1c}, krvný obraz
krv (len ak je klinicky odôvodnené): genetické vyšetrenie pri podozrení na hereditárnu formu diabetu (napr. MODY, mitochondriálny diabetes atď)
sérum (štandard): celkový cholesterol, LDL, HDL, triglyceridy, kreatinín, AST, ALT, GMT, C-peptid, Na, K, Cl, Ca, P, kyselina močová, TSH (ak nie je dispenzarizovaný u endokrinológa)
sérum (len ak je klinicky odôvodnené): markery autoimunitnej inzulitídy (GADA) – vyšetruje sa pri hodnotách C-peptidu v dolnej tretine normy, antigliadínové protilátky.
moč (štandard): UACR *alebo* albuminúria v zberanom moči, chemické vyšetrenie moču + sediment
moč (len ak je klinicky odôvodnené): K+C

proLékaře.cz | 1.11.2026

Tab. 3.1 | Prvotné vyšetrenie a jeho náplň (pokračovanie)
doplňujúce vyšetrenia (realizuje spolupracujúci špecialista):
oftalmologické: v čase diagnózy, následne podľa odporúčania oftalmológa, minimálne však 1-krát za rok
neurologické: len ak je odôvodnené predošlým klinickým vyšetrením diabetológa (prípadné kontroly podľa odporúčania neurológa)
nefrologické: ak je odôvodnené výsledkami laboratórnych a klinických vyšetrení
dopplerovské vyšetrenie DK, resp., angiologické vyšetrenie: ak je odôvodnené predošlým fyzikálnym vyšetrením diabetológa
stomatologické: ak je odôvodnené predošlým fyzikálnym vyšetrením diabetológa
kardiologické: ak je odôvodnené predošlým fyzikálnym a/alebo EKG-vyšetrením u diabetológa
vyšetrenie iným špecialistom (klinicky odôvodnené)
všeobecná edukácia pacienta
Pozn.: Edukátor nesmie vplývať, meniť ani upravovať diabetológom odporučenú farmakologickú a nefarmakologickú liečbu a odporúčania ani spochybňovať či navrhovať iné postupy liečby.
základné poznatky o diabete všeobecne: čo je to diabetes, príčiny vzniku, typy diabetu, normálne hodnoty glykémií, aké zdravotné ťažkosti môže diabetes spôsobiť, základné rozdelenie komplikácií diabetu
smerovanie pacienta k zdravému životnému štýlu: základné princípy racionálnej výživy, fyzickej aktivity, redukcie telesnej hmotnosti, zvládanie stresu, odvykanie fajčenia a požívania návykových látok
princípy psychologického získavania pacienta pre spoluprácu, zodpovednosť a aktívny prístup k liečbe
princípy samovyšetrovania a samoošetrovania DK, výber preventívnej obuvi, ponožiek, kozmetiky
nasmerovanie pacienta na získavanie informácií z oficiálnych certifikovaných zdrojov (internetové stránky a časopisy certifikované SDS)
vedenie mladých žien k plánovaniu rodičovstva
psychologicko-sociálna, právna a pracovná edukácia
medicínska edukácia (môže poskytovať iba diabetológ/diabetologická sestra)
konkrétne témy o diabete s ohľadom na typ a charakter ochorenia individuálneho pacienta a jeho špecifiká
konkrétny návrh stravovania: obsah sacharidových jednotiek, glykemický index, obsah bielkoviny, tuky, ich zloženie – s ohľadom na liečbu a parametre glykemickej kontroly, lipidogramu, funkcie obličiek, prítomnosť KVO a pod
konkrétny návrh pohybových aktivít (s ohľadom na komplikácie a komorbidity), spôsob prípravy na fyzickú záťaž, nečakaná fyzická záťaž, úprava liečby (dávky inzulínu, dojedanie)a pod
spolupráca s pacientom na stanovení individuálnych terapeutických cieľov (glykemická kompenzácia, hladiny krvných tukov, krvný tlak, telesná hmotnosť)
edukácia o príznakoch a konkrétnych princípoch selfmanažmentu hypoglykémie
edukácia o príznakoch a konkrétnych princípoch selfmanažmentu vysokej glykémie
edukácia o princípoch selftitrácie inzulínu (u pacientov liečených inzulínom)
edukácia a nácvik činností pri akútnych ochoreniach s horúčkou, tráviacimi ťažkosťami, edukácia prípravy na vyšetrenie s realizáciou nalačno (napr. gastrofibroskopia), edukácia prípravy na krátky chirurgický zákrok a pod
inštruktáž používania glukomera
inštruktáž používania inzulínového pera
inštruktáž používania inzulínovej pumpy
inštruktáž používania kontinuálneho senzora
princípy, frekvencia a interpretácia selfmonitoringu glykémií s ohľadom na odporúčané kritériá glykemickej kontroly
edukácia mladých žien v súvislosti s otehotnením a prípravou na otehotnenie, antikoncepcia, edukácia tehotných žien
edukácia starostlivostí (samoošetrovania a samovyšetrovania) o DK, obzvlášť u pacientov s diabetickou nohou
edukácia pacienta s kardiálnou autonómnou neuropatiou
edukácia pacienta so syndrómom neuvedomovania si hypoglykémie
edukácia pacienta pri nastavovaní na liečbu a pri zmenách liečby
edukácia pacienta pri zistení komplikácií diabetu (diabetická nefropatia, neuropatia, diabetická noha, retinopatia, dermatopatia a pod)
individuálne témy vyplývajúce z konkrétnej situácie
práca s pacientom zameraná na prehlbovanie dôvery medzi lekárom/sestrou a pacientom a získavanie pre spoluprácu pri liečbe a dosahovaní cieľov liečby
stanovenie cieľov metabolickej kontroly (glykémia, lipidy atď)**, krvného tlaku a telesnej hmotnosti**
stanovenie nefarmakologickej a farmakologickej liečby (podľa aktuálnych odporúčaní SDS)
stanovenie plánu dispenzárnych kontrol u diabetológa
odporúčania pre praktického lekára a všeobecného edukátora diabetu

ABI – pomer členku a ramena/Ankle-Brachial Index **DK** – dolné končatiny **GADA** – protilátky proti dekarboxyláze/Glutamic Acid Decarboxylase Antibodies **KAN** – kardiálna autonómna neuropatia **K + C** –kultivácia a citlivosť **KVO** – kardiovaskulárne ochorenie **TSH** – tyreotropín-stimulujúci hormón **UACR** – močový pomer albumínu ku kreatinínu/Urine Albumin-Creatinine Ratio